

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра овочівництва і закритого ґрунту

ЗАТВЕРДЖЕНО
Агробіологічний факультет
« ____ » _____ 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Корисна екзотика

Загальноуніверситетська дисципліна для різних спеціальностей
ОС «Бакалавр»

Розробники:

к.с.-г.н., доцент Іванна ГАВРИСЬ
к.с.-г.н., доцент Віра КУТОВЕНКО

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни Корисна екзотика

В Україні дедалі частіше в раціон харчування поряд з традиційними вводять екзотичні. Вихідці із тропічного та субтропічного кліматичних поясів займають особливе місце, оскільки їхні плоди суттєво відрізняються від традиційних за зовнішнім виглядом, смаковими властивостями, підвищеним вмістом біологічно активних речовин різної фізіологічної дії. В Україні зростає кількість господарств, які займаються інтродукцією маловідомих овочів та фруктів як у закритих приміщеннях, так і на відкритих ділянках.

У дисципліні акцентується увага на споживчій цінності та корисних властивостях екзотичних плодів. Описуються морфологічні, біологічні та фізіологічні особливості рослин. Вивчаються вимоги до мікрокліматичних параметрів, способи забезпечення оптимальних умов для вирощування у відкритому та закритому ґрунті. Розкривається видовий та сортовий склад, способи розмноження, особливості вирощування, догляду, агротехнічні заходи і використання вирощеної продукції.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	Загальноуніверситетська дисципліна для різних спеціальностей	
Освітня програма	Загальноуніверситетська дисципліна для різних спеціальностей	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	7	
Лекційні заняття	16 год.	
Практичні заняття	14 год.	
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Корисна екзотика» полягає в ознайомленні із різноманітністю овочевих і екзотичних рослин, які дедалі більше поширюються серед вітчизняного споживача. Вивчення біологічних і фізіологічних процесів плодів, які походять із тропічного і субтропічного клімату дозволить розширити асортимент споживання продукції із підвищеним вмістом біологічно активних речовин різної фізіологічної дії з користю для організму.

Завдання отримання студентами базових знань з вирощування екзотичних рослин з метою використання їх для урізноманітнення споживання свіжої плодоовочевої продукції.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	пр.	с.р.		л	пр.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Вирощування екзотів у кімнатних умовах									
Тема 1. Біологічні основи та фізіологічні особливості екзотів. Вирощування ароматично-смакових рослин.	1-2	11	2	2	7				
Тема 2. Вирощування цитрусових рослин у закритих приміщеннях	3-4	12	2	2	8				
Тема 3. Вирощування трав'янистих екзотів у культивацийних спорудах.	5-6	11	2	2	7				
Тема 4. Вирощування плодових ліан у закритому ґрунті.	7	11	2	1	8				
Разом за модулем 1	7	45	8	7	30				
Змістовий модуль 2. Вирощування малопоширених рослин у відкритому ґрунті									
Тема 5. Вирощування спаржі	8-9	12	2	2	8				
Тема 6. Особливості вирощування пепіно	10-11	12	2	2	8				
Тема 7. Вирощування артишоку	12-13	10	2	1	7				
Тема 8. Вирощування шафрану	14-15	11	2	1	7				
Разом за модулем 2	8	45	8	7	30				

Усього годин	15	90	16	14	60				
--------------	----	----	----	----	----	--	--	--	--

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Біологічні основи та фізіологічні особливості екзотів. Вирощування ароматично-смакових рослин.	2
2	Вирощування цитрусових рослин у закритих приміщеннях	2
3	Вирощування трав'янистих екзотів у культиваційних спорудах.	2
4	Вирощування плодових ліан у закритому ґрунті.	2
5	Вирощування спаржі	2
6	Особливості вирощування пепіно	2
7	Вирощування артишоку	2
8	Вирощування шафрану	2
Всього		16

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Походження, цінність та особливості імбиру та куркуми	2
2	Походження, цінність та особливості цитрона, лимона, лайма та мандарина	2
3	Походження, цінність та особливості ананаса та банана	2
4	Походження, цінність та особливості маракуї та ківі	2
5	Походження, цінність, морфологічні та біологічні особливості спаржі	2
6	Походження, цінність, морфологічні та біологічні особливості пепіно	2
7	Походження, цінність, морфологічні та біологічні особливості артишоку та шафрану	2
Всього		14

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фізіологічні особливості субтропічних і тропічних плодів	6
2	Створення мікрокліматичних параметрів для рослин - вихідців із тропічного та субтропічного поясів	6
3	Генеративне та вегетативне розмноження тропічних та субтропічних рослин	6
4	Особливості вирощування цитрусових культур у теплиці	6
5	Особливості вирощування трав'янистих плодових рослин у теплиці	6
6	Особливості вирощування відбілених та зелених пагонів спаржі	6
7	Особливості вирощування пепіно	6

8	Особливості вирощування артишоку	6
9	Особливості вирощування шафрану	6
10		6
Разом		60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- модульні тести;
- захист практичних та самостійних робіт;
- залік.

7. Методи навчання:

- лекції,
- метод демонстрацій;
- відеометод;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- виконання завдань.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводять у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Вирощування екзотів у кімнатних умовах		
Пр.1. Вирощування ароматично-смакових екзотів	Фізіологічні особливості субтропічних та тропічних плодових культур. Розрізняти та вміти охарактеризувати основних представників цитрусової групи, трав'янисті плодові рослини та плодові ліани. Вимоги цих культур до умов мікроклімату. Способи розмноження, особливості вирощування в кімнатних умовах. Розрізняти та вміти охарактеризувати основні види.	10
Пр.2. Цитрусові		10
Пр.3. Трав'янисті екзоти		10
Пр.4. Плодові ліани		10
Самостійна робота 1. Вирощування екзотів у кімнатних умовах		10
Модульна робота 1		50
Разом за модуль 1		100
Модуль 2. Технологічні принципи вирощування овочевих культур у закритому ґрунті		
Пр. 1. Спаржа	Знати походження, морфологічні, біологічні особливості та способи розмноження	10
Пр. 2. Пепіно		10

Пр. 3. Артишок, шафран	спаржі, пепіно, артишоку та шафрану. Вміти охарактеризувати малопоширені види знати технологію вирощування відбілених та зелених пагонів.	10
Самостійна робота 2. Вирощування малопоширених рослин у відкритому ґрунті		10
Модульна робота 2		60
Разом за модуль 2		100
Навчальна робота	$(M1+M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

кала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних, модульних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати та презентації повинні відображати зміст теми, містити структурований матеріал і мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3459>
- Гаврись І.Л., Кутовенко В.Б. Малопоширені та екзотичні рослини овочівництва відкритого і закритого ґрунту: навч. пос. – К.: Компрінт, 2022. – 433 с.
- Гаврись І.Л. Малопоширені культури закритого ґрунту / І.Л. Гаврись, С.А. Вдовенко, О.В. Шеметун, В.Б. Кутовенко: навч.пос. – Київ: НУБіП України, 2019. – 318 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Вдовенко С.А. Субтропічні і рідкісні плодовоовочеві рослини: навч. пос. / С.А. Вдовенко, І.Л. Гаврись – Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2020. – 238 с.
2. www.ovoch.com
3. www.agromage.com
4. <http://agroua.net/plant/catalog/cg-8/>
5. http://www.rijkzwaan.ua/wps/wcm/connect/RZ+UA/Rijk+Zwaan/Products_and_Services/Services/Publications/Publication+in+press
6. <http://www3.syngenta.com/country/ua/uk/aboutcompany/articles/Pages/homearticles.aspx>
7. <http://www.bayer.ua/products/cropscience/nunhems/>
8. <https://agrostory.com/ua/info-centre/fans/pepino-tropicheskiy-ekzot-na-nashikh-gryadkakh/>
9. <https://www.ogorodnik.com/articles/u-pepino-ie-shans-osoblivosti-viroshchuvannya-kulturi>
10. <https://floristics.info/ua/statti/gorod/3600-batat-posadka-i-doglyad-u-vidkritomu-grunti-viroshchuvannya-z-nasinnya.html>
11. <https://propozitsiya.com/ua/vyrashchivanie-batata-v-stepyah-ukrainy>
12. <https://superagronom.com/articles/492-tehnologiya-viroshchuvannya-asparagusa-vid-naybilshogo-virobnika-kulturi>
13. <https://superagronom.com/articles/489-tehnologiya-viroshchuvannya-shafranu-dosvid-gospodarstva>
14. <https://agravery.com/uk/posts/show/svoa-nisa-ak-virosuvati-safran-i-skilki-na-nomu-mozna-zarobiti>